

Hallinnon tutkimuksen päivien työryhmät

TYÖRYHMÄ 2: JOHTAJUUS, ALAIKUUS JA TULOKSELLISUUS

Ryhmän työskentelyn suunnittelussa oli tavoitteena nostaa keskusteltavaksi sellaisia johtajuutta ja alaisuutta koskevia teemoja ja empiirisiä tutkimuksia, jotka kuvastavat viimeaikaista kehitystä suomalaisessa johtajuuden tutkimuksessa. Tästä peruslähtökohdasta ryhmään oli valittu alustajiksi tutkijoita ja asiantuntijoita, joiden viimeaikaiset tutkimushankkeet liittyivät teemaan. Vaihtoehtoisesti ryhmään olisi voitu valita varsin monia muitakin tutkimuksia kuin täällä kerta mukana olleet.

Alustajia oli ryhmässä kaikkiaan neljä (monien yhteensattumien myötä). Kolme alustajaa edusti lähinnä liikkeenjohdollista ja liiketaloustieteellistä tut-

kimusperinnettä ja yksi lähinnä julkisen hallinnon johtamisen tutkimusta.

Seuraavassa kuvaan lyhyesti kunkin alustuksen teemaa ja sisältöä. Osa alustuksista mahdollisesti julkaistaan Hallinnon tutkimuksen lehdessä myöhemmin.

KTL *Arja Ropo* Tampereen yliopistosta alusti johtajuuden muuttuvista haasteista. Esitys pohjautui hänen lisensiaattityönsä ja valmistellia olevan väitöskirjan empiriisiin aineistoihin. Esimiestyö on monitahoisen muutosvaiheen alia, jota voidaan analysoida ainakin kolmella eri tasolla: ihmiset, yhteiskunta ja organisaatiot. Tällä hetkellä tunnetaan hyvin vähän sitä, millaisia suomalaiset johtajat itseasiassa ovat olleet tai miten johtaminen yleisemmin on muuttunut ajan kuluessa.

KTT *Keijo Räsänen* Helsingin kauppa- ja korkeakoulusta alusti teemasta: "Liikkeenjohto, liikkeenjohtaja ja toiminnan tuloksellisuus". Hänen alustuksessaan korostuivat johtajuuden ja johtajan toiminnan ja työskentelyn merkitys yritysten liiketoiminnan tuloksellisuuden selitysongelmana rakennuspuusepänteollisuudessa. Empiiriset tulokset koostuivat pääasiallisesti hänen väitöskirjatyönsä yhteydessä kootusta aineistosta. Esityksessä tuli erittäin mielelläni ilmi, että jatkotutkimuksiin innoittavalla tavalla esille johtajuuden ja liiketoiminnan tuloksellisuuden välisten suhteiden välittyneisyys.

FK *Jaakko Virkkunen* VTT:stä alusti teemasta: Yleisen johtamisteorian ongelma, miten käsitteellistää johtamisen kohde. Hänen käsitteelliseen analyysiin pohjautuva esitys kuvasi ja problematisoi erältä tapoja jäsentää ja analysoida johdettavaa toimintaa. Hän korosti toiminnan analyysiä johtamisen mallien ja teorioiden kehittämisen pohjana. Vasta perusteellisen toiminnan analyysin pohjalta voidaan kehittää yleistä johtamisen teoriaa. Hän kritisoi perustellen seliaista johtamisen tutkimusta, jossa johtamisen kohteeksi määritellään tai tulkitaan organisaatio tai ihmiset. Tällä hetkellä meillä Suomessa tarvitaan yleistä toiminnan teoriaa, jota alustajan lisäksi mm. Yrjö Engeström tutkimuksissaan on kehittänyt.

VTK *Ville Siekkinen* Ahlström Oy:stä alusti teemasta "Strategian kontrollijärjestelmät". Hänen teemansa koski lähinnä suurten liikeyritysten strategioiden kehittämis- ja toteutusprosesseja ja niiden kontrollia. Alustaja hahmotti yritysten strategioiden hallinnan ongelmia käsitteellisellä tasolla laajemminkin. Alustajan käynnissä oleva tutkimushanke on alkuvaiheessa, jonka vuoksi alustuksessa ei esitelty varsinaisia empiriisiä tuloksia. Keskeisimmäksi yritysten strategioiden kontrolliin vaikeudeksi voidaan todeta tarkoituksenmukaisen informaation keruu. Nykyiset olemassa olevat informaatiojärjestelmät tarjoavat

varsin niukasti tukea tässä tehtävässä.

Tilviin alkataulun vuoksi jäi vapaalle keskustelulle riittämättömästi aikaa. Kuitenkin kunkin esityksen osalta voitiin käydä lyhyt, kriittinen ja varsin värikäs keskustelu. Alustukset koskettelivat sekä metodisesti että ongelmanasettelultaan hyvin ajankohtaisia ja tärkeitä johtamisen tutkimuksen ongelmia. Ryhmätyöskentely nostikin esille ajatuksen, millä tavoin Suomen kokiossa pienessä maassa voitaisiin lisätä ja kiinteyttää eri tutkimusyksiköiden ja tutkimustraditioiden välistä yhteistyötä. Alustajien ja ryhmän näkemykset olivat melko kriittisiä suhtautumisessaan yksityisiin johtamismalleille ja niiden pohjalta tapahtuvaan organisaatioiden johtamisjärjestelmien kehittämistyöhön. Kaikki alustajat pyrkivät etsimään omassa tutkimuksessaan osittain uusia ja rikastavia näkökulmia johtajuuden tutkimukseen. Johtajuuden tutkimus on edelleenkin hyvin pitkälle johtajan tai johdon tutkimusta. Ryhmädynaamisia ja alaisten näkökantoja korostavia tutkimushankkeita on vain yksittäisiä koko maassa.

Työryhmään osallistui 14 asiasta kiinnostunutta.

Juha Kinnunen

* * *